

Rona Źulj

SUNCE SE SMIJE

[MANA]

POPIS LIKOVA

PEKAR

SEKA

PEKARICA

MLINAR

1. PEKAREVA KUĆA

/u otužnoj praznoći crne pozornice snop hladnog svjetla zore kroz visoki prozor pada na masivni drveni stol. za njim stoje SEKA i PEKARICA, kosa povezanih straga, do laktova u brašnu. bave se tijestom, mijese.

ZAPOČINJANJE.

PEKARICA

Ponekad zaboravim kako se započinje

Da li ti ponekad zaboraviš kako se započinje

Da li ti ikada prestaneš

Da bi mogla uopće ne započeti opet

Kao da govorim sa stijenom

Jutros sam u ruke uzela svježi komad kruha

Da gledam kako se iz njega previja dim

Da li ti voliš gledati dim

Ne znam

Sve te kruhove zamijesila sam ja

Ako nisi ti

I svaki dan ih pravim

A opet

Sada ne znam kako se započinje

Ti ne nalaziš mjesta za stanku

To je loše

Mislim

Treba povremeno stati

Tvoj brat
On uvijek stane
Svako jutro stane
Nasloni se na prozorsku dasku
Jednim ramenom i kukom
Sasvim se prisloni uz rub
I pronađe vrijeme da pogleda u prazno
Zapali cigaretu
Nitko ne vidi da je zapalio cigaretu
Misli
Ne bi bilo dobro kad bismo znale da se truže
Zato skriva
Ali dim se kovrča na svjetlu
Ja to gledam ne može mi promaknuti
I nikad mu ne kažem kako vidim da puši
Mislim to je ljubav mislim
Ne znam
Volim jutra otkako sam ovdje
Mislim da uspijevam
Nemam gladi
Sve što hoću napravim sama
Svi koje poznajem su ovdje
Žive, ne odlaze
Ti i tvoj brat
Poznajem i malo nekih koji nisu ovdje
Ali ne znam kako bi s njima bilo
Živjeti, mislim
To je čak i više od sreće
Ne misliš tako.

mrak.

/PEKAR se naslonio na prozorsko okno, sada je ono puno niže.
izvana svjetlost bijela prolazi pored njega i ponovo pada ravno

na masivan drveni stol. na stol je naslonjena PEKARICA. promatra pekara. ispred njegove se figure u svjetlo uvija dim cigarete.

O BLAGOSTANJU I SREĆI.

PEKAR

Noćas sam slušao kako se kod mlinara
Kotrlja mlinsko kolo
I nisam oka sklopio
Čitavu noć
A nemoguće je
Gotovo je nemoguće
Mlin je daleko izvan sela
Osim ako voda ne prenosi zvuk
Ali voda zaobilazi našu kuću

PEKARICA

Možda su to bili teški mlinarovi snovi
O blagostanju i sreći
Isklesani dok mlinar sjedi pored
Hladnog kamena s rakijom u ruci
Je li on pijanica
To je njegovo jedino što ima
A želio bi više
Želio bi kao i mi
Više
To mu se vidi na licu
Želio bi više od hladnog kamena
Zato krade žito
Tako kažu
Kradeš naše žito mlinaru

PEKAR

Tko kaže

PEKARICA

Svi kažu
Selo priča

PEKAR
Selo priča
Ti ni ne vidiš selo ženo

PEKARICA
Vidjela sam
Kroz prozor
Kad su me dovezli ovamo

PEKAR
To ti nije bilo selo
To je bila slika sela
To što si ti vidjela ženo

PEKARICA
Slika sela
To je selo
Sjećam se bila je večer
Kad se više nema posla
I ljude sam vidjela kako
Izlaze iz malih kuća
Glave im svijetle narančasto
To je zapad
Hodaju, susreću se
Neki se vole, stanu
Drugi spuste glavu
Onda je prošao mlinar na putu do naše kuće
I svi su samo spustili glavu
Znaju oni sve o njemu
To se vidi
On je njihov ali gori od njih

PEKAR

Selo nije slika

Selo priča

Selo je kad uđeš među njih

I mrki te pogledi dočekaju s obje strane ceste

Kako ste pekaru

Nikad bolje

Posao ide

Uvijek kruha na vašem stolu pekaru

Uvijek kruha

A iz zjenica im viri zavist

Možda su gladni

Ali sasvim sigurno

Njihove ruke pocrnjele od zemlje

Neće zamijesiti kruh

Osuđeni su

Na neki način

Da samo oru i da samo sjede

I da pitaju, jer to selo radi

Selo priča

Kako je kod vas pekaru

Dobar život

Dobar život je kod mene

Djed je htio da postanem pekar

Da uvijek ima kruha na mome stolu

To je blagostanje

Kad znaš da je sutra isto kao i danas

Zamijesiti kruh pred zoru

I prije nego žar iz peći izgubi bitku za svjetlo

Izađe milijun polusunaca od kruha

Za mene i za moju ženu

Pekaricu

PEKARICA

Ja sam sretna ovdje.

mrak.

/drveni stol stoji čist. nema svjetla s prozora; umjesto njega, svjetlost pruža crveni žar iz krušne peći. ispred peći na suprotnim stranama sjede SEKA i PEKARICA. ne rade ništa.

NEDOSTATAK LJUBAVI.

PEKARICA

Jesi li usamljena

Nekad mi se čini da si tako grozno usamljena

Imaš li nedostatak ljubavi

Osjećaš li ga

Ti nikad ne gledaš u prozore

Zašto nikad ne gledaš u prozore

Je li to zbog razočaranja

Kaže se tako

Nikad ne prestaješ raditi

Znaš li to

Ti nikad ne prestaješ raditi

Samo nekad

Kao sada

Sjedneš

Ali onda ti uvene pogled

Postanu ti tugaljive oči

Kao i lice

Takvo će ti postati lice

Ako se ne budeš smijala

Nikad se ne smiješ

Je li to nedostatak ljubavi

Postoji i bratska

Znaš li to

Bratska ljubav

Skoro jednako dobra

Samo nekako više sigurna

Ona se postiže rođenjem
Tako kaže tradicija
Voliš li svog brata
Voliš li mene
Pa ja se trudim da te zabavljam
Skoro pa smo sestre
I to je ljubav
Skoro jednako sigurna
Sigurnosti treba težiti
Ali tebi je to jasno
Zato si ovdje
Nisi samo ostala
Ti si odlučila biti ovdje
Nitko ne živi dobro kao pekar
Uvijek kruha na njegovom stolu
Znaš ti to
A znaš i da nema drugih pekara u selu
Zato si skupila kosu otraga
I sačuvala bijele ruke
Ali ti nikada ne možeš biti pekarica
Makar si pekarevo dijete i pekareva sestra
Samo ti nikada ne možeš postati pekarica
Ja sam postala pekarica
A ti si seka
Tako.

mrak.

/pokraj užarene peći koja svijetli nešto slabijim crvenilom
ostala je sjediti SEKA. dva su prozora iz kojih dopire danje
svjetlo. uđe mlinar. stane kod ulaza i ne miče se dalje, dugo.

POZDRAV.

SEKA

Izgledate mi užasno

Moj mlinaru
Kao da vam je ptica izbola oči
Nisam vas vidjela puno mjeseci
Ne sjećam se da ste bili tako
Star
Postali ste sasvim sivi
Kao da vas tješi nedostatak boje
Možda strah
Slušam kako dišete
Moj mlinaru
Izdahnuli ste istom kad i ja

mrak.

/s dva prozora pada svijetlo, obasjava masivni stol na čijem čelu
sjedi PEKAR, i obasjava ulaz, na kojem još uvijek nepomičan stoji
MLINAR.

KARTE.

PEKAR
Sjednite na suprotno čelo
Mlinaru
Drago mi je što vas vidim
Niste obitelj i niste prijatelj
Ali čovjeku paše muško društvo
Znate li igrati karte

MLINAR
Ja vrlo volim karte

PEKAR
Niste rodbina
I nije mi stalo da vas zavolim
Ali ja sam čovjek koji dane provodi
U ženskom društvu

Drago mi je što vas vidim
Mogao bih vas ponuditi rakijom
Ponudit ću vas rakijom
Pijete li rakiju

MLINAR

I pijem i pečem

PEKAR

Vi ste čovjek mlinaru
Baš kao i onaj vaš mlinski kamen
Težak ali koristan
Stalno čini isto
I stalno u krug
/pekar ustane i natoči mu piće.
Treba povremeno podmazati
Je li
Samo da mi ne otupite od toga
Kad kamen otupi obično ga bace
Što bih ja bez vas
Ha mlinaru

MLINAR

Našli biste novog mlinara
Skoro svaki danas
Zna igrati karte i piti rakiju
Skoro svaki
Uvjeravam vas
Nisu to posebna znanja

PEKAR

Niste valjda pijanica mlinaru
Valjda niste
Moj djed je bio
I pijanica i mlinar

To se vidi čovjeku po očima i po glasu

MLINAR

Poznavao sam vašeg djeda

PEKAR

Prodao vam je mlin

Rekao je mom ocu budi sine pekar

Pekar na stolu uvijek ima kruha

I meni je djed rekao isto

Makar više nije znao što govori

U doba kad je rekao

Znate li da je bio pijanica

Ili sam to već rekao

Vidjelo se uostalom

Ali stari uopće nije bio lud

Pogledajte me sad mlinaru

Pogledajte dobro moju kuću

Stol za kojim sjedim

Čvrst je

Žalite li ikad za ovakvim blagostanjem

Mlinaru

Pogledajte

MLINAR

Mračni se

PEKAR

Ne bismo li krenuli s igrom

Tko zna kada ćete opet mlinaru

Naletjeti na kakvo društvo

Osim svojeg kamena

Imam ženu

I moja je sestra ostala uz mene

Nedostaje li vam takva sreća

Pored vašeg kamena
Jedna žena
Pogledajte što je kuća koju pazi žena
Pogledajte
Imao sam sreću
Našao sam djevojku s bijelim rukama
Da mijesi sa mnom kruh
Poštenu
To je sreća u ovom svijetu
I mudru
Pošla je za pekara
Razumijete li stvar

MLINAR

Još jednu čašicu
Molim
Za hrabrost

PEKAR

Možda varate na kartama
Bilo bi logično
Pošto varate na brašnu
To se posvuda zna
Mlinar vara
Nekakav kruh na njegovom stolu
Samo otkuda mu za taj kruh
Nema njivu, sjedi po cijeli dan
Uz svoj hladni kamen
Otkuda vam brašno
Uzmete od seljaka
Niste poštenu iako oni to znaju
I ne kažu ništa
Još od mog djeda bije vas zao glas
Otkuda mlinaru kruh
Ne uzima od mene

Ne peče svoj
Samo rakiju peče
A i kakav bi to bio kruh
Mlinarev kruh
Tko je čuo za mlinarev kruh
Ali svejedno
Ja ću s vama igrati karte
Večeras
A i još pokoji put
Tako
Bacit ću sad prvu kartu
Znate li koju igru igramo
Sasvim je nepraktično za ovim stolom
Vi ste mi na suprotnom kraju
Potpuno suprotnom
Pogledajte
Ne može se ovako
Ako ste popili rakiju
Ja odustajem od karti
Zapravo ne volim vas mlinaru
Otiđite kad poželite.

mrak.

/mjesečina pada na drveni stol sa posve visokog prozora na
MLINARA koji pije i toči si još i onda opet pije. iz mraka bane
PEKAR.

MLINAREVA ZABAVA.

PEKAR

Vi ste težak čovjek mlinaru
Kaže moja žena
Sunce će skoro izaći
I vi biste mogli

MLINAR

Ako izađete i vi sa mnom

PEKAR

Pekar ne izlazi
Ili ne izlazi dok nije potrebno
A sve što trebam imam ovdje
Brašno ste mi donijeli

MLINAR

Pa trebali biste
Da vam se ne smiju kao mrtvacima
Tri mrtvaca pekarske kuće
Bijelih lica bijelih odijela
Užarenih ruku pokraj peći
Ne dosadi vam nikad samo svjetlost
Preko pekarskog stola
Ne nedostaje vam nebo
Ne nedostaje vam planina
Ne nedostaje vam šuma
Sunce
U krajnjem slučaju
U svom pekućem obliku

PEKAR

Ne nedostaje vam društvo
U vašem životu
Zamišljam vas kako sjedite ispred svog mlina
Od sivog kamena
Na sivoj kamenoj stubi
Mlinaru
U trošnom odijelu
S bocom u ruci
Pečete rakiju
Kao svaki mlinar

To je mlinareva zabava
Ne nedostaje vam društvo
Ne pada vam teško kada prođete kroz selo
A selo sklanja pogled
Ne vjeruju vam mlinaru
Da ste dobar čovjek
Zbog vašeg trošnog odijela
A ipak ne izgledate gladni
Potkradate ih
Mlinaru
Ne vole vas
To vam ne pada teško

MLINAR

Trebaju me
Tko će im mljeti žito

PEKAR

Ali više vas ne treba na svijetu
Mlinara
Vaše vrijeme je prošlo
Ljudi imaju nove navike
Navika im je sada da imaju pekara
Ne da sami mijese i peku
To je prošlo
Propast ćete mlinaru
Oni sada vjeruju meni
Znate.

mrak.

/naslonjena na jedno nisko prozorsko okno stoji naslonjena SEKA,
okrenuta prema van. na izlazu je zatečen MLINAR, kojeg obasjava
svjetlost s visokog prozora iznad njega.

GLEĐANJE.

SEKA

Ja vas uvijek gledam mlinaru
Imate okrugla leđa
I miran korak
Skoro tih
Vjerujem da ste blag čovjek
Mlinaru
Skoro tih
Prsti vam mirišu na duhan
Skoro sam sigurna da vam prsti mirišu na duhan
Mom bratu prsti mirišu na duhan
Volim kod muškarca da prsti mirišu na duhan
I smrdite na rakiju
Ponekad
Osjeti se do mene
A nikad mi ne prilazite mlinaru
A ipak osjeti se do mene
Ponekad
Što je to u vama
Da smrdite na rakiju
A nikad mi ne prilazite mlinaru
Imam otužne oči
To je zato što kruh ne uzvraća pogled
Toga se ne trebate plašiti
To će proći
Imam blijedo lice
To je zato što ovdje kruh izlazi prije nego sunce
Ali to je samo znak predanosti
Kao bijele ruke
Mogu li vam se sviđati moje ruke
Jeste li ikada vidjeli moje ruke
Tople su od rada i od krušne peći
To su lijepe ruke
Mlinaru

Jeste li ih vidjeli ikad
/SEKA se naglo odvoji od prozora i prinoseći ruke krene prema
MLINARU. MLINAR izađe.

mrak.

/nagnuta nad stolom SEKA mijesi kruh. pokraj peći naslonjena
PEKARICA. obraća se PEKARU naslonjenom na niski prozor za kojim
puši.

BOGOHULJENJE .

PEKARICA

Ona ima nedostatak ljubavi
Tako se kaže
To može biti opasno
To može biti opasno za nas
Pogledaj je kako radi
Kako joj se laktovi tresu
Previše je revna u pekarskom poslu
To je od straha
Nije li
To je od straha da bi mogla postati suvišna
Čega se ona boji
Ima sve kao i mi
Previše je revna
Pogledaj je kako mijesi kruh
Kao prava pekarica
A opet nije ona naša
Misliš da se toga boji
Da će ostati treća
Rekla sam joj
Postoji ti bratska ljubav
A ja sam ti skoro sestra
Prestala je mijesiti na trenutak
Misliš da nas čuje

Tako sam joj rekla
Slušaš me
Ali ona nije obraćala pažnju
Kao da govorim gluposti
A govorila sam joj o ljubavi
Kako nema nedostatka
Izgleda nesretno
To je bogohuljenje
Bogohuljenje, čuješ
Kad imaš sve što trebaš
I kruha na stolu
I krov nad glavom
I kad hoćeš govoriti imaš prema kome
I kad hoćeš raditi imaš što
I sve što vidiš sve je tvoje
Zar to nije sreća
Kad sve što možeš svaki dan vidjeti
Kamo god se osvrneš
Sve je tvoje
Tvoj stol prozor peć zidovi su tvoji
Kruh koji jedeš je tvoj
I više čak od onog što vidiš je tvoje
Cijelo selo jede naš kruh
I više od toga
Kada dođu gosti u selo
I oni jedu naš kruh
I stranci
Oni isto
Sve što vidimo je naše
I još k tome mi smo si svoji
Ti si moj muž i ona je tvoja sestra
I živimo u slozi
I sve što vidimo ovdje sve je samo naše
A oni nas trebaju
Selo treba pekare

Da prave kruh
Oni nas trebaju
Ti si isto jednom rekao
Čak nas i mlinar treba
Makar on sam zna peči stvari
Makar samo rakiju kaže
A ipak tu je skoro svaki dan
Jer nema nikoga svojeg
Nije li to žalosno
Pekaru
Da nas mlinar treba skoro svaki dan
Jer plaćamo mu za brašno
Ali mi ga ne volimo
Je li tako da ga ne volimo
Ne volimo njegova okrugla leđa.

mrak.

/ista slika. PEKAR je jedino otišao. zato sada PEKARICA samo nastavlja pričati ali prema SEKI.

BOGOHULJENJE.

PEKARICA
A pogotovo ga ne volimo
Jer se priča da nije pošten
Priča se
Jer se ne može vidjeti
Jer je sagrađen mlin daleko izvan sela
Pa se ne vidi ništa
I nitko tamo ne zalazi
Jer je hladan kamen i
Hladan je mlinarov pogled na ulazu
Pa nitko ne ulazi
A čini se da potkrada
Svaku vreću koja mu stigne

On vrati upola manju
Kako je moguće da od jedne vreće žita
Izađe pola vreće brašna
Jasno je da nije pošten
Ali ne možemo kriviti mlinara
Nije lako biti mlinar
Tvoj djed je bio mlinar
I što je napravio
Prodao je mlin novome mlinaru
A svoje bližnje je stavio za pekare
Da budu sretni
Kao ja
Ja sam sretna
I ti si sretna
Samo premalo govoriš
Da nisi sretna bila bi opasna
A zaklela bih se da nisi opasna
Ovako kad te vidim
I ti vjeruješ da ovo život
I to kakav samo život
Nema se zašto biti nesretan u pekarskoj kući
Je li tako
Je li tako.

2. MLINAREVA KUĆA

/u mlinarevoj kući nema prozora, ali krov propušta mjesec. između dva drvena potpornja za strop smješten je maleni trošni stol sa jednom stolicom. MLINAR stoji naslonjen na potporanj udaljeniji od vrata. na vratima, još otvorenim, iza kojih ulazi mliječna svjetlost, zastala je ženska figura.

PROVJERITI.

SEKA

Ja sam došla

MLINAR

Nevjerojatno

SEKA

Što je nevjerojatno

MLINAR

Pekarica

A izvan svoje kuće

SEKA

Nije ono moja kuća

MLINAR

Svejedno

Pekarska kuća

SEKA

Kuća moga brata

Pekara i pekarice

Njihova kuća ne moja

MLINAR

Svejedno

Što je selo reklo na pekaricu izvan kuće

SEKA

Stavila sam boje na lice

Vidite

Nisu me prepoznali

MLINAR

A sreli ste nekoga

SEKA

Ne

MLINAR

Zašto ste ovdje

SEKA

Željela sam provjeriti da niste sretni

MLINAR

I jel nisam

SEKA

Ne znam

Kako se to vidi

MLINAR

Po obješenom licu

SEKA

Nemate obješeno lice

MLINAR

Sretan sam

SEKA

Nevjerojatno

MLINAR

Što

Nevjerojatno

SEKA

Da ste ovdje

I da ste sretni

Ovo nije topla pekareva kuća

A vi ste kao sretni

Gdje vam je peć

MLINAR

Kakva peć

SEKA

Kakva peć kakva peć

Pokažite mi mlinski kamen onda

MLINAR

A što biste vi

Pekareva seko

S mojim mlinskim kamenom

SEKA

Htjela bih vidjeti da sjednete na njega

Posve sami

I onda da provjerim vašu sreću

MLINAR

Moju sreću

SEKA

Vašu sreću vašu sreću

MLINAR

Pored mlinskog kamena

SEKA

Da

MLINAR

Znate li da ja nikad ne sjedim pored mlinskog kamena

SEKA

S rakijom u ruci ne sjedite pored mlinskog kamena

MLINAR

Ne

SEKA

Nevjerojatno

Ali kažu

MLINAR

Što kažu

SEKA

Da sjedite

MLINAR

Pa dosta ja sjedim

Ali nikad pored mlinskog kamena

SEKA

S rakijom u ruci

MLINAR

Ne

Rakiju pijem ovdje

Za ovim stolom

SEKA

Pokažite

MLINAR

Da vam pokažem

SEKA

Da

MLINAR

Kako sjedim

SEKA

Da

MLINAR

Uzimam čašu

SEKA

Da

MLINAR

Bocu

Nalijevam

SEKA

Rugate se

MLINAR

Sjedim i pijem i nemam obješeno lice

SEKA

Nemojte se vi me meni rugati

Mlinaru

MLINAR

Ja da se rugam

SEKA

Da

MLINAR

Zar ovako izgleda čovjek koji se ruga

SEKA

Da

MLINAR

Ovako

SEKA

Da

Rugate se

MLINAR

Ne rugam se

A kako izgleda čovjek

Koji je nesretan

SEKA

Ne bih više znala

Otići ću

MLINAR

Po što ste došli

SEKA

Vidjeti kako izgledate kada ste sami

MLINAR

I onda

SEKA

I onda otići

MLINAR

Otišli biste

SEKA

Da

MLINAR

Samo ovako

SEKA

Samo ovako

MLINAR

Ne vjerujem

SEKA

Zašto

MLINAR

Otišli biste

SEKA

Da

MLINAR

Onda idite

SEKA

Ali nisam vidjela ništa

Više se vidi

Kad ste u našoj kući

Pekarskoj

Kako vam ovdje može biti dobro

Mlinaru

Kako

Kad nemate toplu peć

I topli kruh kad god poželite

Čak ni svoju rakiju ne pijete

Samo stojite na stupu otkako sam došla

Vi meni lažete

SEKA

Kako

MLINAR

Lažete mi

To sigurno

Možda ste pijani

Da li smrdite na rakiju

Doći ću da osjetim

Da li smrdite na rakiju

/SEKA se otrgne od vrata i žustro krene prema MLINARU. hoda za svojim nosom.

mrak.

/SEKA sjedi za mlinarevim stolom. MLINAR ulazi izvana i ostavlja vrata otvorena. donosi pregršt svijeća.

PRIBLIŽAVANJE.

SEKA

Mračno je mlinaru

MLINAR

Mh

SEKA

Donijeli ste svijeće

/MLINAR staje s druge strane stola i neko vrijeme pali jednu po jednu svijeću i lijepi ih na stol.

MLINAR

Malo svjetla

SEKA

Pažljivo

MLINAR

Mh

SEKA

Da li vam smetam

MLINAR

Mm

SEKA

Ne smetam vam ovdje

Ni malo

MLINAR

Mm

Ne bih ja ni sjedio

SEKA

Ja ću još malo

Neću dugo

MLINAR

Treba se vratiti prije svjetla

SEKA

Inače propustit ću kruhove iz peći

MLINAR

A i vidjeti bi vas mogli
Jeste li ikada prije izašli po noći

SEKA

Samo po noći da
Onda je dovoljno malo boje
Ovako ovdje
I nitko vas nije vidio
Ako vas primijete
Ako sretnete seljaka
Ali noću se ne sreće nikoga
Čak ni svoje
Spavaju svi

MLINAR

Samo mlinar stoji
Makar mu se spava
A po danu
Kako je po danu s izlaženjem

SEKA

Ne
Pekari ne izlaze po danu
Pogotovo ih se ne treba vidjeti u zoru
Zorom se mijesi peče kruh
Što bi to bilo
Kada bi mlinari zorom
Hodali naokolo

MLINAR

Svijet bi bio gladan

SEKA

Da

MLINAR

Da

SEKA

Da

MLINAR

Zbilja mislite da bi svijet bio gladan

Kad bi pekari ujutro hodali svijetom

SEKA

Sigurno bi

Ili bi ih samo strah uhvatio

Oko toga

Gladi

MLINAR

Dajte no

Pekareva seko

SEKA

Mlinaru

Kako to da ste nježni

A živite pokraj hladnog kamena

MLINAR

Ma kakvog hladnog kamena

SEKA

Vi ste nježni

Opet

Uništiti ćete

MLINAR

Što

SEKA

Sve

MLINAR

Sve

Kako

SEKA

Sve krivo radite

MLINAR

Krivo radim

SEKA

Došla sam vas preobratiti

MLINAR

Preobratiti

SEKA

Prestanite ponavljati

MLINAR

Ponavljam

Malo

SEKA

Ponavljate

MLINAR

Preobratiti

SEKA

Tako je

Da

MLINAR

Na pekara

Iz mlinara

Iz mlinara

Vi ste došli napraviti

Pekara

SEKA

Ako gledate

MLINAR

Seko

SEKA

s te strane

Jesam

MLINAR

Da li vi znate

Jednu stvar

Okrutno je to

Popijte

Volite li rakiju

SEKA

Mlinaru

MLINAR

Mlinaru

Zovete me mlinaru

SEKA

Pa to

MLINAR

Pa to valjda i jesam

Mlinar

SEKA

Pa dobro

Nitko sad nema ime baš

Ni ja

MLINAR

Pekari

Sjedite vječno kao

Vi ste jedni

Stavljate se na drugu stranu

U sigurnost peći

I visokih prozora

I govorite tako da se zna

Da ste govorili i prije

To isto

Samo prije

Da se zna

Strana

SEKA

To sad nema veze

MLINAR

Bitne su vam strane

Bez toga ne ide

Ne mislite tako

To je uvjet

Pogledajte

A ja ne želim

Žao mi je

Ne sviđa mi se to

Ne sviđa mi se to kod vas

Osim hrabrosti

Ne sviđa mi se puno

Ne prelazim

Žao mi je.

mrak.

/vrata su zatvorena. na stol, za kojim poluležeći sjedi SEKA,
padaju tanke pruge mliječnog svjetla koje probijaju kroz
šupljikavi krov. MLINAR stoji naslonjen na udaljeniji potporanj.

OSTAJANJE.

MLINAR

Vi nećete otići

SEKA

Ne

Barem dok ne vidim nešto

MLINAR

Što

SEKA

Neki osjećaj

Ili prizor

MLINAR

Prizor

SEKA

Prizor tužnog mlinara

Prizor ljutitog mlinara

Prizor pijanog mlinara

Do krajnosti

MLINAR

I nikad ne izgubim razum

Mogli biste čekati do kraja vremena

Mogli biste učiniti sa mnom što god hoćete

Ne bih izgubio razum

Ako ste na to mislili

SEKA

Nisam se prevarila

Mlinar je blag čovjek

Jeste li me čuli

Vi ste blag čovjek mlinaru

Možda sličan meni

Ja isto nikada ne izgubim razum

Ni kad pekareva žena govori

Ni tada

Samo radim sagnem glavu radim

MLINAR

Što biste vi sa mnom

SEKA

Ništa

MLINAR

Ništa

SEKA

Vidjeti

MLINAR

I otići

SEKA

Neuvjerljiva sam

Strašno

Zašto me ne možete pustiti

U mojoj neuvjerljivosti

Zašto

Dragi ste mi mlinaru

Barem ste mi malo dragi

Opet

Dovoljno da vas poželim povesti

MLINAR

Kamo biste vi mene paveli

SEKA

Ja bih vas pavela sa sobom

Samo kad biste vjerovali

Da ću vam pomoći

Ja znam

MLINAR

Pomoći

SEKA

Da

Da budete sretni

Istinski

Zadovoljni

Ne samo sretni

Ali i sretni

Ako želite

Ako mi dopustite

MLINAR

Vi biste mene u pekare

U pekare biste me

Pekareva seko

Ništa vi ne znate

Vi biste meni pomogli

Ali ne činite vi ništa za mene

Nego obrnuto

Prestanite

Za sebe vi radite

Vi mislite

Ako meni pomognete

Ako mene odvučete na svoju stranu

Osjećat ćete se bolje

Ali kakvo je to sirovo osjećanje

Pekareva seko

Žalosno

Žalosno

SEKA

Ne razumijem

Meni je stalo do vas

MLINAR

Prestanite

Vi sebi hoćete pomoći

Vi jedini ovdje želite

Ono spomenuto Više

Koje pripisujete meni

Ali vi ovdje želite to svoje Više

Više od samo kruha

I Više od samo zida

I od samo brata

I prema pekarici
Postaviti me kao štit
Da stanete iza mene
I da govorim u vaše ime
Jer sam viši jer možete
U svakom slučaju
Tehnički možete

SEKA

Samo neko vrijeme

MLINAR

Prestanite

SEKA

Mlinaru

MLINAR

Ja vas vidim

Tamo

Ja vas znam

Pričate mi kada dođem

Brbljate u mene

Sjedeći pored svoje peći

Mislite to je izvor topline

A oči su vam rastaljene

Kad me pogledate

Je li to jedini put tjednu da

Podignete pogled

Hoćete da znam da me vidite

Ja vidim

I odvrćam pogled

Jasni ste mi

Pekareva seko

Nemojte sad izgledati žalosno

Što biste još htjeli
Možete otići
Sad kad ste vidjeli svoj prizor
Je li bio prizor
Dobili ste prizor

SEKA
Prizor i pol

MLINAR
Dobro ste
Dobro ste

SEKA
Niste me povrijedili

MLINAR
To je dobro

SEKA
Ne želim sada otići

MLINAR
Ne morate
Ja stojim
Evo

SEKA
Bilo bi dobro kad biste mi pokazali jutro

MLINAR
Jutro

SEKA
Da

To

Da

I okolo

Sve

MLINAR

Ne vraćate se

SEKA

Možda poslije

Ostala bih ovdje neko vrijeme

Mogu li vam pomoći oko čega

MLINAR

Ma oko ničega

SEKA

Ja sam sposobna

Znate

MLINAR

Ma dajte

SEKA

Ne jesam

Gledajte ruke

Gledajte

MLINAR

Ne treba

Stalno hoćete da vjerujem

Da vi pomažete meni

Da imate tu namjeru

Dajte seko

Samo ostanite ako

Ostanite

Ali doći će po vas

Trebaju vas u zoru

Prije zore dolaze.

mrak.

/MLINAR sjedi s laktovima na stolu i glavom u dlanovima. SEKA preko puta njega stoji duže vrijeme gola.

GOLA.

SEKA

Mlinaru

Pogledajte

Pogledajte me mlinaru

/MLINAR napokon podigne glavu.

MLINAR

Ajme

Seko

/SEKA zgrabi stolnjak i pokrije sram.

mrak.

/vrata su otvorena i ružičasta tama prije svanuća ocrtava siluetu PEKARICE koja je na vratima ostala, s vanjske strane praga i od njih se neće ni pomaknuti. u mlinarevu kuću ušao je PEKAR i nedaleko od vrata na velikoj razdaljini suprotstavio se MLINARU. SEKA se u korak-dva pomakne ravno iza mlinarovih leđa.

PRIJE ZORE.

PEKARICA

Skoro će zora

PEKAR

Seku želimo vratiti kući

PEKARICA

Skoro će zora

PEKAR

U zoru

Prije zore

Trebamo seku

U kući nad stolom

Da zamijesi kruh

Prije zore puno prije zore

Zajedno s mojom ženom

Pekaricom

I sa mnom

Sami nećemo

Radimo svi skupa

Imamo dogovor

Tradiciju

Tako se radi

Možete li vi to razumjeti

Uopće skupnost

Mlinaru

MLINAR

Seka bi voljela vidjeti jutro

Mislim da je tako rekla

PEKAR

Seka da je rekla

Vama je rekla

MLINAR

Evo ovdje
Govori cijelu noć

PEKAR
Pa dobro ste se
Mlinaru
Dosjetili

MLINAR
Sama je došla

PEKAR
Dobro ste se mlinaru
Dosjetili

MLINAR
Nikad ništa

PEKAR
Znao sam da trebam biti oprezan
U blizini tog mlinarskog uha
Kažem
Vidite li kako izgleda kuća
U kojoj se drži žena
A mlinar me gleda i šutke guta zavist
Kažem
Stalno spominjem blagostanje
Svježi kruh na stolu
Uvijek kruh na mome stolu
Mlinaru
A vi gladni
Rakiju proždirete
Ha mlinaru
Imam li krivo
Doći će me glave

Ili koječega drugog
Tuđa zavist
Osjećao sam to stalno
Ali od vas
Nisam se priznajem nadao
Ne volim vas mlinaru
Ali ponekad mi paše muško društvo
Za kojim ne moram tragati
Dođe samo
S brašnom na leđima i
Zadahom na rakiju
Takvim
Da bi i sunce s neba sparušio taj zadah
Nudi cigaretu kad nitko ne čuje
Višestruka korist za mene
I sigurnost
Uvijek dođe
Pa ja vas plaćam
Ja vama dajem svoj novac
A vi mene izdajete
Vi mlinaru
Sad ovako dok stojite
I šutite
I ne sklanjate pogled
I ne pokazujete
Ne pokazujete se
Mlinaru
Svoju zlu narav ne pokazujete
A i ova seka moja
Isto je opasna
Glavu ste joj pomutili
Svojom nesretnom voljom za više
Je li tako mlinaru
Vi ste taj
Ona ne može razviti takvu vrstu

Volju za više
Ona ima sve
Sve
Da li me čujete
Da li me čuješ seko

PEKARICA
Skoro će zora

PEKAR
Idemo
Moramo ići

MLINAR
Źelite li sjesti

PEKAR
Mudro mudro mlinaru
Zadržavate

MLINAR
Vaša je seka nije moja
Samo je pitanje
Njezine volje
Odlazak

PEKAR
Volje
Ja sam neprikosnovena glava
Pekarske obitelji
A moja oblast se proteže
I na mlinarske krajeve
I u vašoj kući
Gdje god je netko moj
Vrijedi moja riječ

Nad njom
Nad vama
Nad vama isto mlinaru
Vidite
Uprljali ste se brašnom
Kako to izgledate
Mlinaru
Kako to izgledate
Pogledajte se
Mlinaru

MLINAR

Ovo je težak prizor
Posebno zato jer mi nije stalo

PEKAR

Nije vam stalo

MLINAR

Do vas
Do nje
Na taj način
Na bilo koji
Do pekarice koja ne ulazi
Općenito nije mi stalo
A vi hoćete napraviti utisak
Kažete mlinaru
Kao da mi kažete svinjo
I to mi je svejedno
Do svakog glasa mi je svejedno
Ničiji ne trebam slušati
Ni njen
Ni vaš kažem seko
Otiđite sada
Svo troje

Još malo i doći će dan
Izađite odmah
Ja s vama nemam ništa
Nekoliko stotina neugodnih riječi
To je sve.

3. SUNCE

/dnom pozornice prolazi tanka žuta traka svjetlosti; inače sve je u mrklom mraku. preko zrake koračaju PEKAR, PEKARICA i SEKA. oprezno. napipavaju.

POSVEĆENJE SVITANJU.

PEKARICA

Već je izbilo svjetlo
Koliko dugo nisam vidjela prvo svjetlo
I male pare koje se dižu
Iz tla
Kovrčaju se magle
Kroz mrak
Koji gazim
Ne vidim što gazim
Hladni dah se previja između nas
Prolaznika
Mogu ga vidjeti
Vidite li vi
Poput duha
Naš dah
Kako prolazimo prema kući
Kao da nas oblijeće
Svojevoljno
Možemo li se zatvoriti opet

Sad kad dođemo
Bojim se ovako
Strah me

PEKAR
Požuri
Ne gledaj u pod
Ne gledaj u zrak
Gledaj kako seka hoda

/PEKARICA se uhvati za sekinu nadlakticu.

PEKARICA
Da znaš
Ova slaba svjetlost na tvojem licu
Seko
Kao da ti oprašta
Pogledaj je pekaru
Pogledaj je pekaru
I mi bismo trebali
Oprostiti možda
Je li tako
Pekaru

PEKAR
Prekršila je seka
Pekarski zavjet
Izašla po noći
Obojala lice
I još pekarsku zoru dovodi u pitanje
Sjedila u tuđoj kući
Stranoj
Hladnoj
S krovom kroz koji se gleda mjesec
S mlinarom

Kojeg ne volimo
I to je pekarski zavjet
Sakrila se iza njegovih leđa
Šutjela
Kao da nije naša
Kao da se srami što je pekarskog roda
I još pekarsku zoru dovodi u opasnost
Bolje joj je
Da se brže kreće
Da je ne vidim
I ne čujem idućih nekoliko dana
Bilo bi najbolje

PEKARICA

Zavrijedila je
Treba joj neka pouka

/PEKARICA pušta sekinu nadlakticu i nastavlja sama. SEKA stane
nakon nekog vremena.

SEKA

Ako zastanem

PEKAR

Požuri

SEKA

Ako stanem potpuno
Ukopam se

PEKAR

Ne

PEKARICA

Ne

PEKAR

Moramo naprijed

PEKARICA

Hodaj

SEKA

Ako se ne pomaknem dok me ne

Zateče dan

Je li istina

Da će me tada pomilovati

Sunce

Iskupiti

Sate one ispred peći

Kad je trebalo

Kad je trebalo

Sve

Drugo

I

Neuspjelu malu noć

I nju bi isto

Trebalo iskupiti

Samo

Da li će sunce

Imati svjetlost

Da izbriše glas

Sjećanje na glas

Od noćas

Koji bi mogao

Koji je mogao napraviti razliku

Od jučer

Moga jučer

I svakog budućeg danas

Do kraja svijeta

I da se ne pitam više
Kamo s ovim
Kamo da padne slijedeća stopa
I kamo da pospremim ruke
Da se ne vide
Da se ne vide
Nego da
Samo.

I
Iskupiti
Da zaboravim na
Riječ
Koju moram grliti u glavi
Jer u šutnji prijeti
Da će izletjeti na vas pekare
Na vašu silnu sigurnost
Ma pljunem vam ja na sigurnost
Koja se može strpati u usta
/SEKA pljune nevješto u zrak prema pekarima.

PEKAR
Nećemo tako

SEKA
Ne idem ne idem ne idem

PEKAR
Seko

PEKARICA
Pokušaj nježno pekaru
Seko

PEKAR
Moramo dalje

Put je još dug
A svitanje prijeti
Pogledaj zraku
Širi se

PEKARICA

Zagrijala je zemlju
A krušna peć još je hladna
Požuri

SEKA

Ja stojim ovo je
Rezignacija

PEKAR

Ne ne
Hodaj

PEKARICA

Rekla sam ti da je opasna
Mislila sam
Ne bi smjela biti
Ali osjeti se to
Vidi joj se u očima
Što ćemo sad

PEKAR

Ne smijemo je izgubiti
Njezina sreća je naša potvrda
Kao i mlinareva nesreća
Kraj hladnog kamena
Vuci je

PEKARICA

Uprla se o zemlju

Zašto ne hodaš

SEKA

Mlinar je sretan

PEKARICA

Otkud to

PEKAR

Hodaj

PEKARICA

Ajde

SEKA

Ništa vi ne znate

PEKAR

Hodaj

SEKA

Ništa ne vidite

Iz te pekarske kuće gledajući

PEKARICA

Ajde

Visoko je stavljen prozor

Zato ništa

SEKA

Namjerno ste

PEKARICA

Što smo namjerno

PEKAR

Hodaj seko

SEKA

Vi pekari

S pekućim licima

Čvrsto upravljani u svoj uspjeh

U budućnost

Osiguranu kruhom

Podignuli zidove

Da se ne gleda van

PEKARICA

Seko seko seko seko

Izmakla nam se pekaru

PEKAR

Seko

SEKA

U svojem očaju

Nad zadovoljstvom

U posljednjem svojem trenu

U kom imate pravo

Pogledajte se

Prije svanuća

Pogledajte sad naprijed

Sunce

PEKAR

Gotovo.

mrak.

/naglo iz mraka raširi se kao eksplozija more jakog sunčevog svjetla, okruži likove tako gusto da bi mogli plivati kroz nju. PEKAR, PEKARICA i SEKA stoje zabljesnuti, zapanjeni, širom otvorenih očiju, otvorenih usta, ukipljeni.

SUNCE SE SMIJE.

/sunce dobije još jaču svjetlost.

mrak.

/u moru sunčevog svjetla PEKAR, PEKARICA i SEKA stoje zabljesnuti, zapanjeni, širom otvorenih očiju, otvorenih usta, ukipljeni.

SUNCE SE SMIJE.

/sunce dobije jači intenzitet; bijelo usijanje.

mrak.

/u moru sunčevog svjetla PEKAR, PEKARICA i SEKA stoje zabljesnuti, zapanjeni, širom otvorenih očiju, otvorenih usta, ukipljeni.

SUNCE SE SMIJE [MANA].

/sunce dobije toplu narančastu nijansu. zatim postane tjeskobno mutno nebo, u iščekivanju padalina. troje iz pekarske kuće uprave pogled u njega. s neba počnu padati kruhovi po njima; troje iz pekarske kuće rukama pokriju glave. prava tuča kruhova mlati ih po pekarskim glavama.

mrak.

/u moru sunčevog svjetla, usred brdašca napadalih kruhova, PEKAR, PEKARICA i SEKA skutreni stoje, još uvijek rukama braneći glave. no sunce je mirno. narančasto, pred suton. oni se usprave, ispražnjenih lica.

SUTON.

/PEKARICU obuzme bijes. urla u sve strane svijeta, na ljude, u zrak, uvis.

PEKARICA

Šta je ovo

Jel to tvoj kruh

Ha

Ovo sve

Tvoj kruh

Ovo je tebi neka šala

Je li

Što šutiš

Reci sad

Je li ovo tvoj kruh bio

Ha

Tvoje maslo

Ha

Kruh

Je li to urok

Ha

Reci

Urok si bacio

Ili to samo pada

Ovako samo

Svaki dan

Ma kako samo

Gluposti

Je li

Kruh da pada

S neba da pada

Jesi me čuo

Idemo pekaru

I ostavi seku

Nju više nećemo

Je li tako

Urokljive mlinare i izdajice u kući

Nećemo

Vidi je

Niti se ne čudi

Ostavi je ti pekaru

I idemo

I da je ne vidimo više

/PEKAR i PEKARICA otiđu. SEKA ostane stajati usred tih kruhova, a onda sjedne. naiđe MLINAR teturav pod vrećom brašna, pa podigne ruku njoj u truli pozdrav. SEKA samo gleda. MLINAR produži svojim putem. i kako se svjetlo stišava, SEKA uzme u ruku jedan od onih kruhova i počne, nezainteresirano poput čovjeka koji čeka svoj vlak, trgati ga prstima i jesti. svjetlo ugasne.

KRAJ.